

Sukhpal Singh and another v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਡੀ. ਐਸ. ਤੇਵਤੀਆ, ਜੇ.
ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ।
ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ—ਜਵਾਬਦਾਤਾ।
1983 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 495।
15 ਨਵੰਬਰ 1983

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਧਾਰਾ 21— ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ (1980 ਦਾ LXV)— ਧਾਰਾ 5(a)- ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ (1950 ਦਾ XXIX)— ਧਾਰਾ 3(2)- ਹਰਿਆਣਾ ਡਿਟੇਨਸ (ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਆਰਡਰ, 1980- ਨਿਯਮ 13- ਪੰਜਾਬ ਡਿਟੇਨਸ (ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਆਰਡਰ, 1981- ਨਿਯਮ 14- ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹਰਿਆਣਾ - ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ - ਕੀ ਹਰਿਆਣਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ - ਨਿਯਮ 13 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) (iv) ਅਤੇ (3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ—ਅਜਿਹਾ ਨਿਯਮ—ਕੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ—ਡਿਟੈਨੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ—ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼—ਦੀਸ਼ੀਆ ਗਿਆ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਿਜ਼ਨਰਜ਼ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਸਿਰਫ ਰਿਟ, ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਧੂ-ਖੇਤਰੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੈਦੀ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਇਸਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹਰਿਆਣਾ ਡਿਟੇਨਸ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਆਰਡਰ, 1980 ਦਾ ਨਿਯਮ 13 ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਡਿਟੇਨਸ (ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਆਰਡਰ, 1981 ਦਾ ਨਿਯਮ 14 ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1980 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(ਬੇ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ।

(ਧਾਰਾ 7, 8 ਅਤੇ 9)।

ਹਰਿਆਣਾ ਡਿਟੇਨਸ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਆਰਡਰ, 1980 ਦੇ ਨਿਯਮ 13 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਇਹ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iv) ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪ ਨਿਯਮ (3) ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਵੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਦੀ ਬਰਾਬੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

(ਧਾਰਾ 16)।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ 5 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ

ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਡਿਟੈਨੂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਨ 'ਤੇ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਸੁਵਿਧਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੋਸਤਾਂ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, detenu ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

(ਧਾਰਾ 17)।

Sukhpal Singh and another v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੁਪਰਡੈਟ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਬਾਲਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹੋ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਸੁਪਰਡੈਟ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਬਾਲਾ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ।

G. ਐਸ ਗੁਰੇਵਾਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, (ਟੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਮਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ. ਬਾਜਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ), ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

H. ਐਸ. ਰਿਆੜ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ., (ਪੰਜਾਬ) ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਲਈ। ਬੀਐਸ ਪਵਾਰ, ਏ.ਏ.ਜੀ., (ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ)।

ਨਿਰਣਾ

ਡੀ.ਐਸ. ਤੇਵਤੀਆ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ (ਐਕਟ 65 ਜਾਂ 1980) ਦੀ ਧਾਰਾ 5(ਏ) ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ, ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਸਥ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

(2) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 5 ਅਕਤੂਬਰ 1983 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ. 1 ਨੇ 1983 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 466 ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹੇ ਦੂਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਬਾਲਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੈਦੀ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਗਏ ਸਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਬਾਲਾ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਭਾਵ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਕਾ ਕਾਲ ਬੁੱਕ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕੇ, ਪਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ

ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸੈੱਟ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰਿਆਣਾ, ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਧਿਆਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(4) ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਨਿਯਮ 13 ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ 'ਹਰਿਆਣਾ ਡਿਟੇਨਸ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ) ਆਰਡਰ, 1980' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। :

“13. ਇੰਟਰਵਿਊ—

(1) ਹਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਰਥਾਤ: -

- (i) ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;
- (ii) ਇੰਟਰਵਿਊ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗੀ।

ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੀਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ;

- (iii) ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ;
- (iv) ਇੰਟਰਵਿਊ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੁਣਾਵੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ।

(2) ਡਿਟੇਨੂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿੱਥੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ: -

- (i) ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ, ਸੇਲਜ਼-ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਟਰਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ;
- (ii) ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਮਾਮਲੇ ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਡਿਟੇਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

Sukhpal Singh and another v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 14 ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ

ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਦਿ ਪੰਜਾਬ ਡਿਟੇਨਸ (ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਆਰਡਰ, 1981' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-

“14. ਇੰਟਰਵਿਊ—

(1) ਹਰੇਕ ਡਿਟੇਨੂ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ। ਹਰੇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਇਸ ਆਰਡਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਫਾਰਮ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਡਿਟੇਨੂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਡਿਟੇਨੂ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਡਹਾਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਡਿਟੇਨੂ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਹਰ ਡਿਟੇਨੂ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਡਿਟੇਨੂ ਚਾਹੇ। ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੀਬਿਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਿਟੇਨੂ ਇੱਕ ਪਿਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗੀ। "

ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਗੇ। detenu ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ.

(5) ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ। -

(6) ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਬਾਲਾ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:

“5. ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ-

(a) * * * * *

(b) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(7) ਦੋਸ਼ੀ-ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:

3- (1) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੈ-

(a) * * * * *

(ਬੀ) * * * * *

(c) * * * * *

(d) * * * * *

ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ,

Sukhpal Singh and another v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰੇਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਰਿੱਟ, ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "

ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ , (1) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਪ੍ਰੀਜ਼ਨਰਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿਰਫ ਰਿੱਟ, ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਧੂ-ਖੇਤਰੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੈਦੀ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੈਦੀ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(8) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਯਾਨੀ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। , ਇਹ ਉਸ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਦੀ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜੋ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ,

(10) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਾਜ਼ਬਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

(1) ILR 1977(1) Pb. ਅਤੇ ਹੈਰੀ. 520.

ਕਿਉਂਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(11) ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਿਕਲਪਨਾ 'ਤੇ ਘੋਖਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ

ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਾਜ਼ਬਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖੇਗੀ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਡੀਟੇਨੂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਹਰਿਆਣਾ ਡੀਟੇਨਸ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ) ਆਰਡਰ, 1980।

(12) ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਕੋਰਲੀ ਮੁਲਿਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਟਰੇਟਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ, (2) ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(ਬੀ) (i) ਅਤੇ (ii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 23 ਅਗਸਤ, 1975 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਸਕਰੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1974 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ:

"3. ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਗੀਆਂ-

^g^j * * * * *

(ਬੀ) ਇੰਟਰਵਿਊ: ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਡਿਟੇਨੂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ-

(1) ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ: ਕਸਟਮਜ਼/ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼/ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਸਟਮ/ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ! ਆਬਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਜੋ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ:

(2) ਏਆਈਆਰ 1981 ਐਸਸੀ 746.

(11) ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ: ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ, ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਡਿਟੇਨੂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ. ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (3) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਜ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਦੋਖਿਆ ਕਿ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਾਜ਼ਬ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ, ਸਨਕੀ ਜਾਂ ਮਨਘੜਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

Sukhpal Singh and another v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਾਂਝੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸੀ, ਜੋ ਵਾਜਬ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਸੀ।

(13) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਬਚਾਅ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੰਨੀ ਗਈ - ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ .. ਉਹ ਸਭ ਜੋ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ, ਅਰਥਾਤ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਨੰਗੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪੋਸ਼ਣ, ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਆਸਰਾ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਆਉਣ, ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ।

(14) ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਦੋਖਿਆ ਕਿ ਕੈਦੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕੰਪਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਘੁੰਮ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਲ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੋਈ ਜੇਲ੍ਹ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਾਜਬ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(15) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਨਿਯਮ 559-ਏ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 550 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

(3) ਏਆਈਆਰ 1978 ਐਸਸੀ 597.

ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੀ. ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੱਧ।

(16) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 3(ਬੀ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ:

“ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਧਾਰਾ 3(ਬੀ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਪਰਡੈਟ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਲ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ,

ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਔਖੀ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 3(ਬੀ) ਦੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਮਾਰਿਆ:

“ਇਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਆਰਡਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (ਬੀ) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (i) ਨੂੰ ਵੀ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। , ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਸਟਮਜ਼/ਸੈਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼/ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਸਟਮਜ਼/ਕੋਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਜਾਂ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਿਟੇਨੂ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਜਬ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਲ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਾਜਬ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੂਰਵ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਬਣੇ ਅਤੇ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਸਟਮਜ਼/ਸੈਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼/ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਸਟਮਜ਼/ਕੋਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਜਾਂ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਕਸਟਮ/ਸੈਟੀਅਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀ ਕਰਨਾ ਅੱਖਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਨਿਯਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਵਾਪਰਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। detenu ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਲੋੜ ਦੇ ਤਰਕ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 (ਬੀ) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (i)

Sukhpal Singh and another v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਨਿਯੁਕਤੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਘੰਟਾ-

ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੋਈ ਹੈ

ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਟਾਲਣਯੋਗ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਲੋੜ \ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ

ਕਸਟਮਜ਼/ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼/ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਲਤਵੀ ਦੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ, ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੇਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਦੂਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ।

ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਛੋਟੇ ਵਾਲੇ ਪੱਥਰ ਵਜੋਂ, ਆਓ ਹੁਣ ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iv) ਅਤੇ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ।) ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਨਿਯਮ 13 ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਨਿਯਮ 13 ਦੀ ਧਾਰਾ (1), ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iv) ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। . ਅੱਗੋਂ- . ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਇਸਲਈ, ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ

ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ , ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਫਰਾਂਸਿਸ ਕੋਰਲੀ ਮੁਲਿਨ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(^)^ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ

ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਡਿਟੇਨੂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਨ 'ਤੇ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ

ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸਵਿਧਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੈਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੋਸਤਾਂ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਡਿਟੇਨੂੰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

(18) ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਰਿਆੜ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਗੈਰਵਾਜ਼ਬਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(19) ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਕੋਰਲੀ ਮੁਲਿਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਇਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਏ.ਆਰ. ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, (4) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹਨ:

ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਕੋਰਲੀ ਮੁਲਿਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ, ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 'ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ' ਦੀ ਧਾਰਾ 3(ਬੀ)(i) ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਸੀ, ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਰੱਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਤੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜ਼ਬ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਕਸਟਮ ਜਾਂ

(4) (1982) 1 SCC 271.

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੂ. ਸ਼ੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
(ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ.)

ਕੋਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਦੂਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਮਤ ਸਵਾਲ ਜੋ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਾਜ਼ਬ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ

ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਅ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ। .

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਿਆੜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।

(20) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 13 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (iv) ਅਤੇ ਧਾਰਾ (3) ਨੂੰ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੋਏ ਤੱਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 21

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ